

HOOGSPANNING — ONTSPANNING!

door

R. M. DE FEYTER.

Het artikel van Dr. Th. C. Oudemans „Hoogspanning!“ in dit tijdschrift, 6, 169—172, 1949, geeft mij aanleiding enige opmerkingen te maken. De heer Oudemans zal er in de eerste plaats zelf van overtuigd zijn, dat ik behoor tot hen die een open oog hebben voor het natuurschoon en dat ik er gaarne aan meewerk om dit natuurschoon zoveel mogelijk in stand te houden. Dat het bouwen van een hoogspanningsleiding het landschap ontsiert zal niemand ontkennen, daarover zijn we het allen wel eens, ook zij die deze leidingen moeten doen bouwen en de regering, die daartoe de toestemming moet geven.

Volgen we het artikel van Dr. Oudemans op de voet dan is er al direct de vraag of het nu persé bovengrondse leidingen moeten zijn. Kan men niet volstaan met kabels? En dan wijst hij als voorbeeld aan, de in aanbouw zijnde hoogspanningsleiding Nijmegen—Apeldoorn.

Nu is er al dadelijk een tegenstelling, want deskundigen van naam hebben nog onlangs doen blijken van een andere mening. Deze vinden het helemaal niet zo erg, dat de bovengrondse leidingen door de bossen gaan, immers de practijk leert, dat door herbepanting masten en leidingen voor een belangrijk deel, soms bijna geheel, kunnen worden gecamoufleerd, hetgeen is te zien aan de weg Woestehoeve—Dieren. Terwijl de masten van de oude lijn Arnhem—Apeldoorn al bijna onzichtbaar zijn.

We zullen ons niet op technisch terrein wagen en dus de vraag laten rusten welke technische bezwaren er tegen kabels zijn, doch reeds vóór de oorlog heb ik mij meermalen laten vertellen, dat de kosten bij gebruik van kabels viermaal zo hoog zijn als bovengrondse leidingen. Maar de heer Oudemans meent, dat ijzer voor die masten deviezen kost. Zeker, dat is zo, maar zou het materiaal voor die kabels dan geen deviezen kosten? Ik vrees, dat dit de heer Oudemans bij nadere kennisneming van feiten bitter zou tegenvallen! Ook zou volgens hem het leggen van kabels erg eenvoudig zijn en zou het zelfs door ongeschoold personeel kunnen gebeuren. Men graaft een sleuf van Nijmegen naar Apeldoorn en klaar is Kees! Hoe men rivieren als de Waal en de Rijn over komt staat er niet bij, ook niet hoe het moet gaan bij de kruising van spoorwegen en grote verkeerswegen en hoe door bebouwde kommen van gemeenten (bij voorbeeld het woningcomplex van de vereniging „de Goede Woning“ te Apeldoorn).

De heer Oudemans blijkt dit zelf wel aan te voelen als hij zegt, dat als bezwaar kan gelden, dat eventuele breuken en andere beschadigingen moeilijk zijn op te sporen en te herstellen. En intussen— is de stroom uitgeschakeld en moeten de treinen maar stil staan en moet een zieke, die men juist opereerde maar enige tijd wachten! Ook wil hij de geldkwestie buiten beschouwing laten, doch ik vraag mij af of we in ons

totaal verarmde en leeggestolen land de geldkwestie er wel buiten kunnen laten. Ik geloof van niet. We zullen hier van 2 kwaden de beste moeten kiezen, het natuurschoon geheel bewaren en *geen* koppelnets voor het gehele land, hoe geweldig groot het belang daarvan ook is, of we zullen moeten trachten beider belangen zo goed mogelijk te behartigen en tegen elkaar af te wegen. Ik meen, dat dit laatste de aangewezen weg is.

De schrijver gaat dan verder met er op te wijzen wat de eigenaar van een bos zo al te wachten staat, wanneer over zijn eigendommen leidingen gespannen moeten worden. Het vestigen van een altijd durend zakelijk recht is er het gevolg van. Ja, dat kan helaas niet anders. De Wet, op grond waarvan een en ander plaats heeft, is echter niet van een paar dagen geleden, doch dateert reeds van 1918.

En nu kom ik tot dat gedeelte van het artikel geschreven door Dr O u d e m a n s, waarmee ik het helaas helemaal niet eens kan zijn. Volgens het Burgerlijk Wetboek zou de eigenaar het vrije genot van zijn grond hebben en *bovendien* het recht om daarover op volstreekte wijze te beschikken. Ja, was dat maar waar! Ik zou mijn vriend O u d e m a n s willen uitnodigen eens een jaarvergadering mee te maken van de Vereniging het Grondbezit. Men hoort daar in allerlei toonaarden klachten over de verdere uitholling van de grondeigendom. Ik denk aan de Pachtwetgeving, de bebouwingsplannen van vele gemeenten, streekplannen en allerlei Wetten en voorschriften, te veel om op te noemen. De eigenaar van gronden heeft nog maar een heel klein beetje te zeggen over zijn eigendom en van de aangehaalde bepaling van het Burgerlijk Wetboek is niet veel overgebleven.

Komende tot de schadevergoeding, is opgemerkt, dat deze moeilijk is vast te stellen! Inderdaad dient men over veel ervaringen te beschikken om dit te kunnen beoordelen. Merkwaardig is het echter, dat bijvoorbeeld de Gelderse Electriciteits Mij gedurende een tijdvak van 16 jaren *geen enkel schadegeval* door de rechter zag uitgemaakt. Men heeft de eigenaren blijkbaar toch wel tevreden kunnen stellen! Naar ik meen heeft de Prov. Geld. Electr. Mij in zeer moeilijke gevallen vroeger wel eens het advies gevraagd van Dr O u d e m a n s en dat advies — ook wat het geldelijke gedeelte betraf — letterlijk opgevolgd. En daar wordt ook geen enkele geheimzinnigheid bij in acht genomen. Het komt vaak voor, dat de belanghebbenden uit een gehele gemeente in een vergadering worden bijeen geroepen, waar aan de hand van kaarten een uiteenzetting wordt gegeven van de voorgenomen werken. Dus lang niet altijd afzonderlijke besprekingen. In sommige gevallen wordt de plaatselijke Stichting van de Landbouw ingeschakeld, zo gaat het althans in Gelderland.

Er is nog een factor van belang. De deskundige, die de schadegevallen voor de P.G.E.M. onderzoekt en regelt (ook met de pachters) staat in geen enkel opzicht in een ambtelijke verhouding tot de P.G.E.M. Dat was 20 jaar geleden inderdaad anders. De huidige toestand geeft de eigenaren vertrouwen en zo komt het voor, dat wanneer een eigenaar wat bomen moet laten vallen, deze natuurlijk worden vergoed, maar tevens, dat vaak voor een nieuwe beplanting wordt gezorgd, in overleg met de betrokken eigenaar. In Gelderland is men zelfs zo ver gegaan, dat de technische dienst geen hout mag doen kappen, zonder eerst met de betrokken deskundige overleg te hebben gepleegd! Heeft Dr O u d e m a n s

behoefte aan meer voorlichting op dit gebied, laat hem dan zijn wensen maar naar voren brengen, men zal er in Gelderland gaarne aan voldoen.

Ik blijf van oordeel, dat in Gelderland gedaan wordt wat mogelijk is om onnodige schade te voorkomen. Het spreekt vanzelf, dat hier belangen met elkaar in botsing komen, maar wanneer deze rustig tegen elkaar worden afgewogen, dan is in onderling overleg zeker een oplossing te vinden die voor alle partijen aannemelijk is. Vandaar tegenwoordig het langdurig overleg met tal van commissies, vóór een tracé voor een nieuwe leiding wordt vastgesteld.

BOSBRAND GECONSTATEERD DOOR ER OP TE GAAN ZITTEN.

Van een der groepscommandanten van de Utrechtse bosbrandweer-
vereniging werd onlangs het volgende brandrapport uitgebracht :

„datum : 28 Juni 1949 ;

„tijdstip begin van de brand : Maandag 27 Juni ;

„aard van het verbrande : humus onder hoog dennenbos met bosbessen-
struiken ;

„oppervlakte van het verbrande : $1\frac{1}{2}$ m² ;

„oorzaak : sigaret of sigaar.

„Bijzonderheden : Maandagmiddag omstreeks 1 uur geroken maar niet
„kunnen vinden ; die heb ik blijven ruiken tot Dinsdagmiddag 5 uur, tot-
„dat er een plukster (bosbessen) op kwam zitten en de warmte gevoelde,
„die mij waarschuwde. Bij onderzoek bleek, dat het onder de bovenlaag
„bleef doorsmeulen. Rook vertoonde zich zo goed als niet. Daarna door
„mij de gehele plek onder het zand gespuit.

„Ik meld dit slechts om aan te tonen hoe gevaarlijk het is in bos te
„roken en dan het eindje sigaret of sigaar in de humus of onder de
„humuslaag uit te drukken ; wanneer zoiets in de nacht naar boven was
„gekomen, wat zouden de gevolgen kunnen zijn !
